

PRODUKCJA POZOSTAŁYCH PODSTAWOWYCH CHEMIKALIÓW ORGANICZNYCH (PKD 20.14)

DEPARTAMENT RYNKÓW
FINANSOWYCH I ANALIZ

bosbank.analizy@bosbank.pl

ŁUKASZ TARNAWA
Główny Ekonomista

+48 696 405 159
lukasz.tarnawa@bosbank.pl

MARCIN PETERLIK
Ekonomista

+48 515 011 621
marcin.peterlik@bosbank.pl

■ Przemysł chemiczny (PKD 20) jest jednym z większych sektorów polskiej gospodarki (stanowi ponad 5% produkcji przemysłu przetwórczego) i jest przy tym przemysłem mocno zróżnicowanym. W ramach przemysłu chemicznego wytwarzane są bowiem zarówno podstawowe chemikalia, jak i pośrednie i finalne wyroby chemiczne, takie jak na przykład gazy techniczne, barwniki, pigmenty, nawozy, tworzywa sztuczne, pestycydy, farby, lakiery, mydła, detergenty i inne wyroby kosmetyczne i toaletowe.

Struktura przemysłu chemicznego

PKD	Nazwa	Przychody w 2018 r.	Udział w przychodach przemysłu chemicznego
		mld zł	%
20	Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	68,53	100%
20.1	Produkcja podstawowych chemikaliów...	38,32	55,9%
20.11	Produkcja gazów technicznych	2,32	3,4%
20.12	Produkcja barwników i pigmentów	b.d.	b.d.
20.13	Produkcja poz. podst. chemikaliów nieorganicznych	3,93	5,7%
20.14	Produkcja poz. podst. chemikaliów organicznych	5,00	7,3%
20.15	Produkcja nawozów i związków azotowych	11,41	16,6%
20.16	Produkcja tworzyw sztucznych	12,16	17,7%
20.17	Produkcja kauczuku syntetycznego	b.d.	b.d.
20.2	Produkcja pestycydów i poz. środków agrochemicznych	0,71	1,0%
20.3	Produkcja farb, lakierów...	6,45	9,4%
20.4	Produkcja mydła i detergentów, wyr. kosmetycznych...	14,41	21,0%
20.5	Produkcja pozostałych wyrobów chemicznych	8,11	11,8%
20.6	Produkcja włókien chemicznych	0,53	0,8%

Źródło: GUS

■ Analizowana branża (PKD 20.14) z przychodami ogółem rzędu 5 mld złotych ma 7-procentowy udział w produkcji przemysłu chemicznego i sama w sobie także jest zróżnicowana. **Działalność ta obejmuje produkcję podstawowych chemikaliów przy zastosowaniu takich procesów jak kraking termiczny, destylacja. Wynikiem tych procesów są wyodrębnione pierwiastki lub związki chemiczne, takie jak na przykład: węglowodory, alkohole,**

kwasy, syntetyczna gliceryna, czy organiczne związki azotowe. Istotną grupę produktów, której poświęcona jest duża część prezentowanego raportu, stanowią tzw. surfaktanty, czyli związki chemiczne powierzchniowo czynne, obniżające napięcie powierzchniowe cieczy.

Sytuacja bieżąca

■ Produkty sektora chemicznego mają bardzo szerokie zastosowanie. Część z nich trafia bezpośrednio na rynek konsumencki (np. środki czystości, wyroby toaletowe, farby), a część znajduje zastosowanie w procesach produkcyjnych realizowanych w innych (w zasadzie we wszystkich) sektorach przemysłowych. Produkty branży 20.14 należą do drugiej z wymienionych grup, a więc są komponentami do produkcji wyrobów innych gałęzi przemysłu.

■ Dotyczy to także surfaktantów, które są stosowane w innych branżach przemysłu chemicznego (kosmetyki, farby), a także m. in. w przemyśle spożywczym, papierniczym, metalurgicznym, farmaceutycznym, włókienniczym, tekstylnym czy w produkcji materiałów budowlanych. Są one stosowane m.in. jako: detergenty – podstawowy składnik środków czyszczących, emulgatory – stosowane w farbách, kosmetykach i przemyśle spożywczym, środki pianotwórcze. Specjalistyczne surfaktanty wykorzystywane są w przemyśle także poza procesami produkcji, np. do czyszczenia maszyn, urządzeń czy cystern. Osobną grupę produktów stanowią surfaktanty agrochemiczne wykorzystywane w rolnictwie (np. niektóre rodzaje herbicydów).

■ Ze względu na to szerokie zastosowanie, głównym czynnikiem determinującym od strony popytowej bieżącą sytuację producentów chemikaliów, w tym surfaktantów, jest koniunktura makroekonomiczna i powiązana z nią koniunktura w sektorach przemysłowych. W ostatnim czasie czynniki te pozytywnie wpływają na popyt na chemikalia. Tempo wzrostu PKB w I kw. 2019 r. wyniosło 4,7% i utrzymuje się na poziomie ponad 4% od I kw. 2017 r. (9 kwartałów).

Produkcja sprzedana w działach przemysłu w największym stopniu wykorzystujących surfaktanty

	2018 r.	I-IV 2019 r.
	% r/r	% r/r
Przemysł przetwórczy	5,7	7,2
Produkcja artykułów spożywczych	3,9	6,3
Produkcja wyrobów tekstylnych	5,6	6,6
Produkcja odzieży	1,6	-2,3
Produkcja skór i wyrobów skórzanych	-4,2	-16,4
Produkcja wyrobów z drewna	6,4	3,5
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	9,4	4,3
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	9,3	0,8
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	3,0	9,2
Produkcja wyrobów farmaceutycznych	-20,3	-1,8
Produkcja wyrobów z surowców niemetalicznych	8,2	10,4
Produkcja metali	3,8	1,4
Produkcja wyrobów z metali	9,7	8,6
Produkcja pojazdów samochodowych	3,0	6,7
Produkcja mebli	5,9	3,6

Źródło: GUS

■ W ostatnim okresie korzystnie kształtują się także produkcja przemysłu, w tym produkcja większości działów przemysłowych, które w dużym stopniu wykorzystują surfaktanty. W 2018 r. spadek produkcji odnotowany został jedynie w przemyśle farmaceutycznym (jego skala świadczy o możliwych zakłóceniach w statystykach) oraz skórzanym. W pierwszych czterech miesiącach 2019 r. tendencja spadkowa utrzymała się w przemyśle skórzanym, a niewielki spadek produkcji miał miejsce w przemyśle metalurgicznym oraz farmaceutycznym.

■ Zastrzec jednak należy, że część rynku surfaktantów powiązana jest z poziomem konsumpcji środków higieny osobistej, wyrobów kosmetycznych i detergentów, które charakteryzują się względnie niską elastycznością dochodową popytu. Oznacza to, że wrażliwość popytu na te dobra nie jest silnie zależna od zmian koniunktury gospodarczej.

■ Rynek produkcji surfaktantów w Polsce zdominowany jest przez przedsiębiorstwo PCC Exol SA, który jest ich zdecydowanie największym krajowym producentem, a także jednym z największych producentów w Europie Środkowo-Wschodniej. Firma ta w swojej działalności koncentruje się niemal wyłącznie na produkcji surfaktantów, podczas gdy inni, nieliczni, krajowi producenci środków powierzchniowo czynnych traktują często jako działalność uzupełniającą.

■ Według agencji Allied Market Research, wartość globalnego rynku surfaktantów wynosi 43,7 mld USD (2017 r.), z czego 2/3 przypada na

produkcję detergentów i artykułów do pielęgnacji ciała. Surfactanty wykorzystywane w produkcji środków higieny osobistej to aktualnie także najszybciej rosnący segment branży.

■ Połowa światowej produkcji i zużycia surfaktantów przypada na Europę oraz Amerykę Północną. Pod względem wartości przychodów dominującą pozycję ma rynek azjatycki, na który przypada ponad 33% przychodów generowanych przez tę branżę na świecie. Najszybciej rozwijającym się rynkiem surfaktantów na świecie są obecnie Chiny, gdzie produkcja wzrasta o ok. 7% rocznie.

■ Wśród najbardziej aktywnych światowych producentów surfaktantów wyróżnia się takie firmy, jak: BASF; DowDuPont; Stepan Company; Evonik Industries; Kao Corporation; The Procter & Gamble; Clariant; Lion Specialty Chemicals; Solvay oraz Huntsman Corporation.

Wyniki finansowe

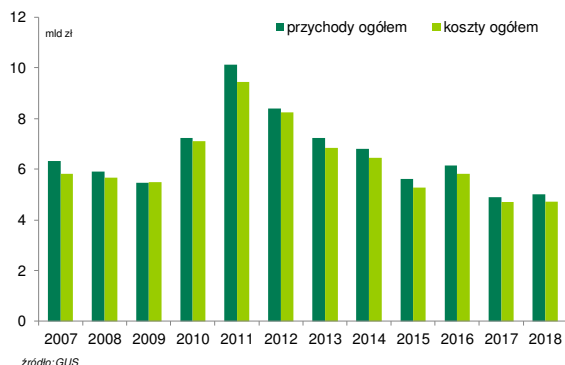
■ W produkcji pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych (20.14), od kilku lat widoczny jest wyraźny spadek przychodów. W 2011 r. przychody ogółem w tej działalności wynosiły nieco ponad 10 mld zł, natomiast w 2018 r. było to już tylko 5 mld zł. Największy spadek przychodów miał miejsce w 2017 r. – o ponad 20%, natomiast w 2018 r. odnotowany został niewielki, 2-proc., wzrost przychodów. Główną przyczyną spadku przychodów w produkcji pozostałych chemikaliów organicznych jest wzrost importu wypierającego z rynku produkcję krajową. Szczególnie wyraźna jest ekspansja producentów ze wschodu (Chiny, Rosja), których główną przewagą konkurencyjną są niskie ceny oferowanych produktów.

■ Nie można też wykluczyć, że skokowe zmiany wartości przychodów w poszczególnych latach mogły być po części efektem zmian w klasyfikacji PKD niektórych dużych przedsiębiorstw. Jednocześnie należy jednak pamiętać, że metodologia stosowana przez GUS w przypadku zmiany klasyfikacji branżowej firm uwzględnia mechanizmy, które mają na celu zachowanie w takich przypadkach w miarę możliwości porównywalności danych.

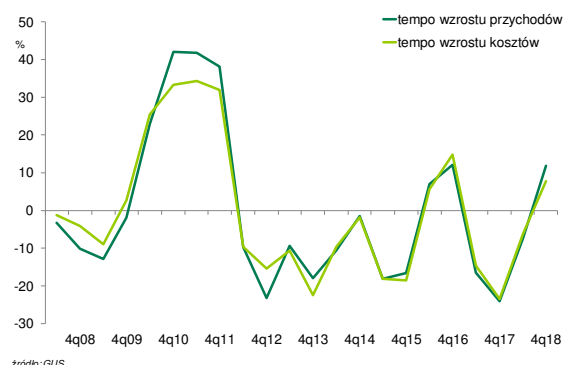
■ W pierwszym kwartale 2019 r., w grupie dużych firm (pow. 49 zatrudnionych) miał miejsce 15-procentowy wzrost przychodów.

■ W strukturze kosztów rodzajowych branży dominują koszty zakupu materiałów, na które przypada prawie 70% kosztów ogółem (dominujące znaczenie mają w tym wypadku pochodne ropy naftowej). Koszty wynagrodzeń oraz koszty energii elektrycznej nie stanowią w tym przypadku istotnego elementu i wynoszą odpowiednio 4% oraz 2%. Branża nie jest więc szczególnie wrażliwa ani na trudną obecnie sytuację na rynku pracy, ani na perspektywę wzrostu cen prądu.

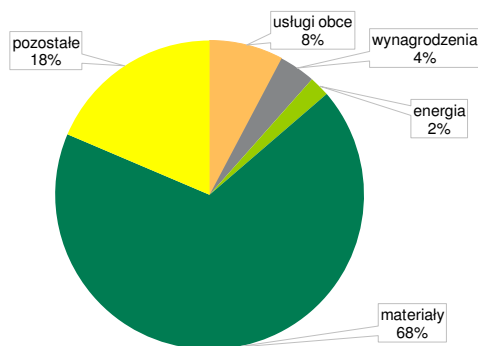
Przychody i koszty ogółem

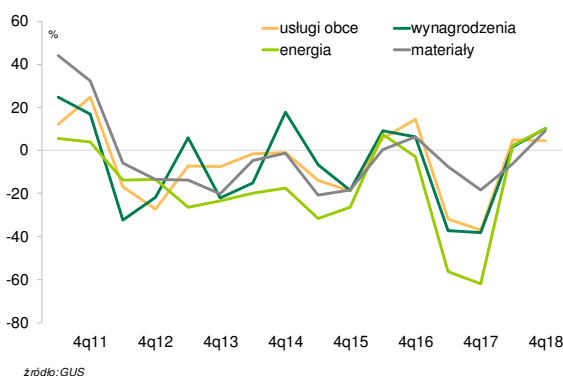
Półroczne tempo wzrostu przychodów i kosztów

Struktura kosztów rodzajowych (2018)

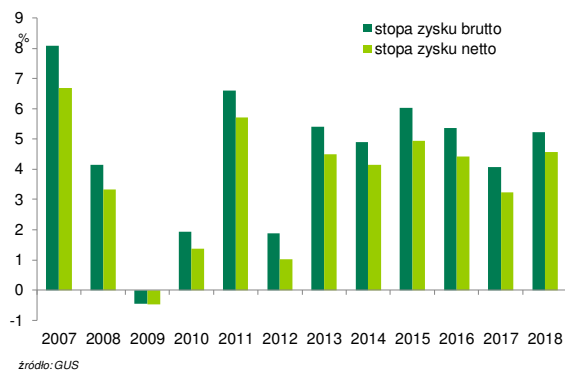

Półroczne tempo wzrostu kosztów rodzajowych

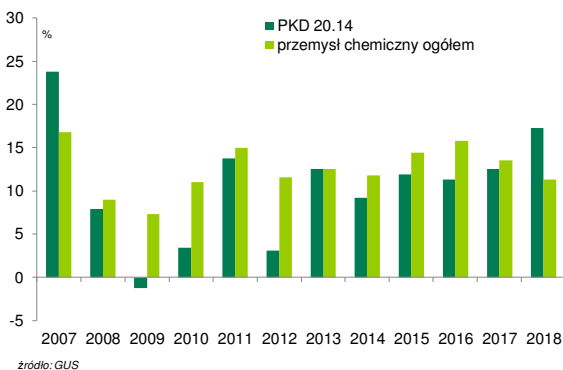

■ Rentowność branży produkcji pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych od dłuższego czasu utrzymuje się na zbliżonym poziomie. W 2018 r. stopa zysku brutto wyniosła 5,2%, a stopa zysku netto 4,6%, przy średnich poziomach tych wskaźników w l. 2011-18 odpowiednio 4,9% oraz 4,1%. Rozkład decylowy wskazuje, że dodatnią rentowność notuje od 70% do 80% firm działających w branży.

Stopa zysku brutto i netto

ROE na tle przemysłu chemicznego

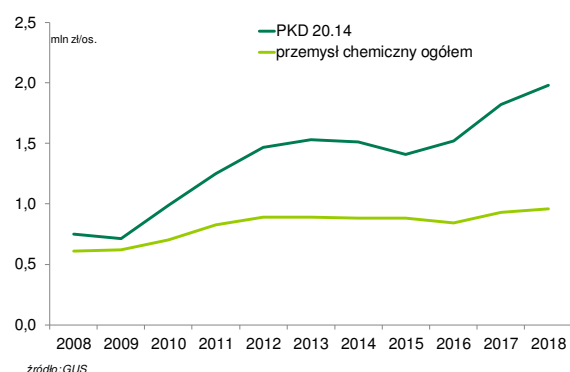

■ Zwraca uwagę utrzymująca się od kilku lat względnie wysoka wartość wskaźnika ROE, która w 2018 r. wyniosła w omawianej branży

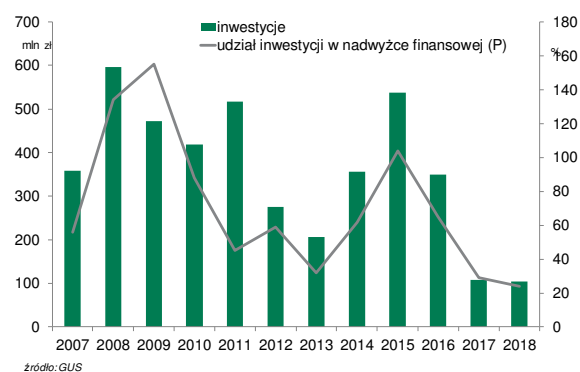
rekordowe 17,3%. Był to wynik lepszy niż dla przemysłu chemicznego ogółem, gdzie wskaźnik ROE wyniósł 11,3%. Wzrost ROE w ostatnim czasie, pomimo wspomnianego ograniczenia przychodów, może świadczyć o postępującym procesie restrukturyzacji przedsiębiorstw branży, które ograniczają niektóre rodzaje aktywności, pozostając przy najbardziej rentownych obszarach działalności.

■ Tezę tę może potwierdzać znacząca redukcja zatrudnienia w omawianej branży i powiązany z tym wzrost wydajności pracy. Na koniec 2018 r. w produkcji pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych zatrudnionych było 2,5 tys. osób, podczas gdy w 2010 r. liczba ta wynosiła 7,2 tys. W tym samym czasie w całym przemyśle chemicznym zatrudnienie wzrosło z 66 tys. do 71,6 tys. Wydajność pracy w branży PKD 20.14 wzrosła w tym samym czasie dwukrotnie, natomiast w przemyśle chemicznym wzrost wydajności pracy wyniósł 40%.

Wydajność pracy na tle przemysłu chemicznego

Nakłady inwestycyjne

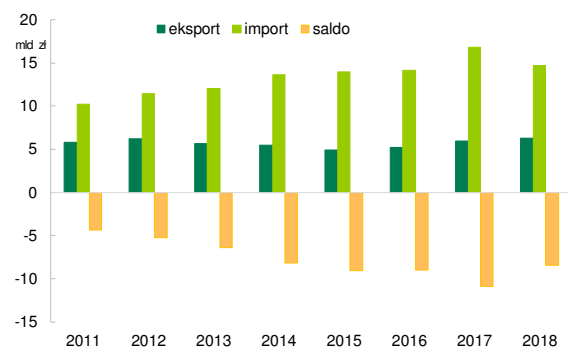
■ W ostatnich latach szczyt inwestycyjny w branży przypadł na rok 2015, kiedy to wartość nakładów wyniosła prawie 540 mln zł. W ostatnim czasie inwestycje wyraźnie się obniżyły – w I. 2017-18 wynosiły jedynie ok. 100 mln zł rocznie.

Handel zagraniczny

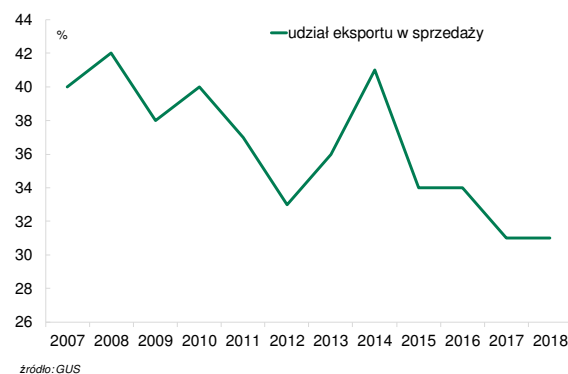
■ Handel zagraniczny chemikaliami organicznymi od wielu lat cechuje znaczny deficyt, który w ciągu ostatnich lat wyraźnie się pogłębił. W 2011 r. ujemne saldo wymiany międzynarodowej wynosiło w tym przypadku 4,3 mld zł, natomiast w 2018 r. było to już 8,4 mld zł. Rekord pod tym względem odnotowany został w 2017 r., kiedy to deficyt w obrotach chemikaliami organicznymi wyniósł prawie 11 mld zł. Główną przyczyną narastającego deficytu w obrotach chemikaliami jest nasilająca się konkurencja ze strony konkurencji zagranicznej, w tym azjatyckiej.

■ Sprzedaż eksportowa stanowi istotny element działalności w produkcji pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych. Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży jest obecnie ok. 10 pkt. proc. niższy niż w l.2007-08, ale nadal pozostaje znaczący – w 2018 r. wynosił on 31%.

Handel zagraniczny (chemikalia organiczne)

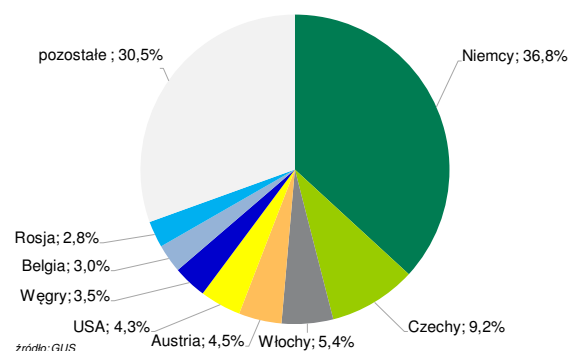

Udział eksportu w sprzedaży (PKD 20.14)

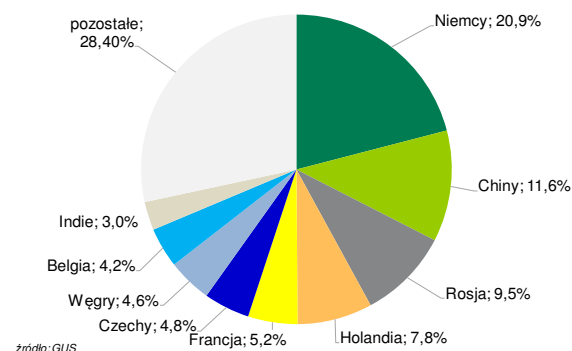

■ Głównym kierunkiem eksportu chemikaliów organicznych (kategoria nieco szersza niż produkty omawianej branży) z Polski są Niemcy, których udział pod względem wartości eksportowanych towarów wyniósł w 2018 r. niemal 37%. Drugie pod tym względem Czechy miały udział ok. 9-procentowy, natomiast trzecie Włochy ponad 5-procentowy.

Geograficzna struktura eksportu (chemikalia organiczne; 2018 r.)

Geograficzna struktura importu (chemikalia organiczne; 2018 r.)

■ W przypadku importu Niemcy również znajdują się na pierwszym miejscu, jednak ich udział jest wyraźnie mniejszy – ok. 21%. Na dwóch kolejnych miejscach znajdują się Chiny oraz Rosja, z udziałami w imporcie odpowiednio 11,6% oraz 9,5%. Jak zostało już wspomniane powyżej, w ostatnich latach miała miejsce ekspansja producentów chemikaliów z Chin oraz Rosji na polski rynek. Jeszcze w 2011 r. Chiny zajmowały w strukturze importu chemikaliów organicznych piąte miejsce z udziałem ok. 6%, a Rosja siódme miejsce z udziałem poniżej 5%.

Perspektywy – czynniki ryzyka – czynniki sukcesu

Perspektywy

■ **Z uwagi na wskazane silne związki przemysłu chemicznego z wieloma sektorami przemysłowymi, perspektywy rozwojowe determinowane są w tym przypadku przede wszystkim przez uwarunkowania makroekonomiczne.**

Według naszej prognozy, w 2019 r. tempo wzrostu PKB wyniesie 4,0%, natomiast w latach kolejnych wynosić będzie ok. 3,5%. **Spowolnienie wzrostu gospodarczego w stosunku do 2018 r. (5,1%) oznacza także wolniejszy wzrost produkcji w przemyśle, jednak skala prognozowanego spowolnienia nie jest na tyle znacząca, aby mogła istotnie negatywnie wpłynąć na sytuację w przemyśle chemicznym.**

■ **Jednocześnie w otoczeniu zewnętrznym polskiej gospodarki widoczne jest spowolnienie aktywności gospodarczej. W ujęciu regionalnym najwyraźniejsze osłabienie aktywności notowane jest w strefie euro.** W strefie euro dynamika PKB obniżyła się z 2,5% r/r na przełomie 2017 i 2018 r. do 1,2% r/r. na przełomie 2018 i 2019 r. W szczególności silne osłabienie odnotowano w Niemczech i we Włoszech. W przypadku gospodarki niemieckiej tempo wzrostu PKB obniżyło się z ponad 2% r/r na przełomie 2017 i 2018 r. do 0,6-0,7% r/r na przełomie 2018 i 2019 r. Relatywnie stabilniejsza koniunktura panowała w pozostałych gospodarkach strefy euro (m.in. we Francji i Hiszpanii).

■ W ujęciu sektorowym silne osłabienie aktywności obserwowane jest w przemyśle, spowolnienie to dotyczy większości gospodarek światowych, niemniej ponownie bardzo silnie dotyka gospodarki niemieckiej, gdzie od III kw. notowany jest spadek produkcji przemysłowej.

■ **Spowolnienie w przemyśle globalnym może oznaczać wyzwania dla firm koncentrujących swą działalność na rynkach zagranicznych, w szczególności tych realizujących produkcję poddostawczą na rzecz sektorów produkujących dobra przemysłowe. Z kolei produkcja na rzecz zagranicznych odbiorców produktów konsumpcyjnych powinna być mniej narażona na osłabienie, ze względu na relatywnie korzystniejszą sytuację w zakresie popytu konsumpcyjnego i sektora usług w strefie euro.**

■ **Również w najbliższych kilku kwartałach relatywnie lepszą sytuację w zakresie popytu powinni odczuwać producenci z większą ekspozycją na polski rynek, w**

szczegółności producenci dóbr konsumpcyjnych. Decyduje o tym perspektywa silnego popytu wewnętrznego w II poł. 2019 r. i z początkiem 2020 r. w następstwie stymulacji fiskalnej i znaczących transferów społecznych (13-ta emerytura, świadczenie Rodzina 500 plus na każde dziecko).

■ **Z punktu widzenia rynku surfaktantów, duże znaczenie mają także dobre perspektywy krajowego budownictwa z uwagi na powiązany z nim przemysł produkcji materiałów budowlanych będący ważnym odbiorcą substancji powierzchniowo czynnych.** Z uwagi na utrzymującą się dobrą koniunkturę w segmencie budownictwa mieszkaniowego oraz realizowane na dużą skalę inwestycje infrastrukturalne, zapotrzebowanie na materiały budowlane w perspektywie 1-2 lat powinno utrzymywać się na wysokim poziomie.

■ **Według agencji Allied Market Research globalny rynek surfaktantów do 2025 r. rość będzie w tempie 5,4% rocznie.**

Najszybciej rozwijającym się rynkiem pozostawał będzie Azja, natomiast w Europie konsumpcja surfaktantów ma zwieszać się w tym czasie średniorocznie o 3,2%, natomiast przychody producentów ze sprzedaży tego typu substancji o 3,9%. W Polsce, do 2022 r., zapotrzebowanie na surfaktanty zwiększać się ma o ok. 1% rocznie, osiągając w 2020 r. poziom 135 tys. ton.

Ryzyka

■ **Dla całego przemysłu chemicznego, w tym także w przypadku produkcji surfaktantów, głównym czynnikiem ryzyka jest koniunktura makroekonomiczna.**

■ **W tym obszarze głównym źródłem ryzyka jest kształtowanie się koniunktury gospodarczej za granicą, w szczególności w Unii Europejskiej, gdzie kierowana jest większość eksportu wytwarzanych w Polsce chemikaliów organicznych, w tym surfaktantów.** Według najnowszej (maj 2019 r.) prognozy Komisji Europejskiej, tempo wzrostu gospodarczego w Unii Europejskiej w 2019 r. wyniesie 1,4%, natomiast rok później 1,7%. W Niemczech, które są największym odbiorcą polskiego eksportu chemikaliów organicznych, koniunktura w 2019 r. kształtuje się słabo – prognozowany przez KE wzrost PKB wynosi 0,5%, natomiast w 2020 r. wzrost wyniesie 1,5%.

■ Choć prognozy wskazują, że koniunktura w Europie poprawi się w 2020 r., to pamiętać należy, że jest ona obciążona poważnymi ryzykami. Najistotniejszym jest eskalacja protekcyjizmu w handlu międzynarodowym, która w dużej części odpowiada za obserwowane

obecnie silne spowolnienie aktywności w globalnym przemyśle. Ewentualne utrzymanie obecnych **napiętych relacji handlowych na linii USA-Chiny lub dalsza eskalacja konfliktu handlowego (rozszerzenie skali podwyższonych ceł na kolejne towary) może skutkować dalszym osłabianiem koniunktury w Niemczech (poprzez negatywny wpływ spowolnienia w Chinach). Jeszcze silniej negatywnie oddziaływałoby ewentualne wprowadzenie ceł przez USA na produkty przemysłu motoryzacyjnego sprowadzane w UE. W takim scenariuszu nie można byłoby wykluczyć recesji w Niemczech.** USA odłożyły decyzję w sprawie wprowadzenia ceł na samochody z UE do jesieni bieżącego roku. W bazowym scenariuszu zakładamy pewną deeskalację konfliktu handlowego USA-Chiny oraz zakładamy, że USA nie zdecydują się na wprowadzenie ceł na samochody z UE, ale w najbliższych miesiącach niepewność z tym związana może nadal ciążyć na sytuacji w handlu międzynarodowym, negatywnie wpływając na koniunkturę gospodarczą m.in. w Niemczech. **Ponadto czynnikiem ryzyka jest brexit,** którego forma nadal pozostaje niewiadoma i który rodzi wiele zagrożeń dla przedsiębiorstw mających relacje ekonomiczne z Wielką Brytanią. Choć w przypadku produkcji pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych Wielka Brytania nie należy do grona głównych odbiorców zagranicznych, to już w przypadku wielu innych przemysłów (które są odbiorcami produktów chemicznych) czynnik ten może mieć większe znaczenie. Oddziaływanie brexitu na omawianą branżę może mieć więc charakter pośredni.

■ **Istotne ryzyko w przemyśle chemicznym wiąże się z konkurencją ze strony producentów zagranicznych, w tym szczególnie rosyjskich oraz azjatyckich.** Przewagę konkurencyjną w tym przypadku stanowi niska cena produktów, która z kolei jest efektem mniejszych wymogów technicznych, technologicznych i środowiskowych stawianych producentom rosyjskim czy azjatyckim niż ma to miejsce w przypadku firm działających w UE, w tym w Polsce (np. obowiązujące w UE rozporządzenie REACH). W efekcie koszty wytworzenia produktów chemicznych poza UE są niższe.

■ **Większość surfaktantów to pochodne benzenu, który z kolei wytwarzany jest z ropy naftowej. Stąd czynnikiem ryzyka od strony kosztowej dla producentów surfaktantów są możliwe silne wahania tego surowca.** Zakładamy, że w perspektywie 3-4 lat nastąpi stopniowy wzrost cen ropy z dzisiejszego poziomu nieco ponad 60 USD za baryłkę Brent do poziomu 80 USD za baryłkę na koniec 2022 r. Zastrzec jednak należy, że rynek ropy naftowej jest niezwykle wrażliwy na wszelkiego rodzaju szoki zewnętrzne

(szczególnie o charakterze geopolitycznym), co oznacza, że jest trudno przewidywalny i wysoce zmienny.

■ **Ryzyko w branży 20.14 dotyczy także stabilności łańcucha dostaw – natura procesów produkcyjnych w przemyśle chemicznym sprawia, że istnieją zagrożenia związane z awariami czy innego rodzaju zakłóceniami skutkującymi przerwaniem dostaw półproduktów (związków chemicznych), co w efekcie skutkować może koniecznością przerwania lub ograniczenia produkcji.**

Problem ten jest tym bardziej istotny, że liczba dostawców półproduktów chemicznych jest ograniczona. Może to mieć negatywny wpływ na wyniki finansowe, a w przypadku częstego powtarzania się tego typu przerw w produkcji skutkiem może być utrata części odbiorców. Sytuacja taka miała np. miejsce w 2018 r., kiedy to na skutek nieprzewidzianego wydłużenia przerwy technologicznej u producenta tlenu etylenu, największy krajowy wytwórca surfaktantów (PCC Exol) zmuszony został do ogłoszenia tzw. zaistnienia siły wyższej i okresowego ograniczenia sprzedaży niektórych swoich produktów.

■ **Znaczący udział sprzedaży eksportowej sprawia, że czynnikiem ryzyka w produkcji podstawowych chemikaliów organicznych jest kurs walutowy.** Według przyjętego przez nas scenariusza kurs złotego wobec euro w okresie 1-2 lat pozostawał będzie stabilny na poziomie ok. 4,25. Nie ma aktualnie przesłanek wskazujących na istotne ryzyko deprecjacji lub aprecjacji waluty krajowej. Niemniej jednak pamiętać należy, że rynek walutowy jest wrażliwy na różnego rodzaju wydarzenia gospodarcze i pozagospodarcze, stąd ryzyko kursowe zawsze powinno być uwzględniane w przypadku eksporterów. Z drugiej strony firmy zaangażowane w wymianę międzynarodową są z reguły naturalnie zabezpieczone przed ryzykiem kursowym z uwagi na fakt, że są jednocześnie eksporterami i importerami (np. materiałów, półproduktów) lub zabezpieczają się przed ryzykiem kursowym przy pomocy odpowiednich instrumentów finansowych.

■ Znaczące negatywne oddziaływanie przemysłu chemicznego na środowisko powoduje konieczność spełniania przez firmy chemiczne restrykcyjnych norm dotyczących emisji różnego rodzaju zanieczyszczeń. Na inwestycje związane z ograniczaniem tego negatywnego wpływu przedsiębiorstwa chemiczne przeznaczają znaczące środki finansowe. **Istnieje ryzyko, że ewentualne zaostrzenie przepisów i norm środowiskowych skutkowało będzie w przyszłości koniecznością ponoszenia przez firmy dodatkowych znaczących wydatków inwestycyjnych na cele ekologiczne.**

Czynniki sukcesu

■ **Czynnikiem sukcesu w przemyśle chemicznym, w tym w branży produkcji surfaktantów, jest innowacyjność.**

Innowacyjność zarówno produktowa, której efektem jest wprowadzanie do oferty nowych produktów, jak i technologiczna pozwalająca realizować procesy produkcyjne w sposób bardziej efektywny. Efektywność ta odnosi się do kosztów produkcji, ale ważnym wymiarem jest także poprawa efektywności energetycznej oraz ekologicznej (ograniczanie negatywnego wpływu produkcji na środowisko naturalne). Innowacyjności przedsiębiorstw chemicznych sprzyja **posiadanie własnego centrum badawczo-rozwojowego, umożliwiającego udoskonalanie istniejących i opracowywanie nowych produktów chemicznych.**

■ **Z procesami technologicznymi wiąże się inny element stanowiący czynnik sukcesu w sektorze chemicznym, a mianowicie uwzględnianie w procesie produkcji aspektów środowiskowych.** Na rynku wzrasta bowiem zapotrzebowanie na produkty bezpieczne dla ludzi i środowiska – widoczne jest to szczególnie w branży kosmetycznej, w produkcji detergentów, farb i lakierów oraz tekstyliów. Jest to szczególnie istotne w produkcji surfaktantów, z uwagi na fakt, że znajdują one zastosowanie m.in. właśnie w tych produktach. Przewagę konkurencyjną stanowią produkty wytwarzane na bazie naturalnych surowców, biodegradowalne, o łagodnym oddziaływaniu na środowisko.

■ **Warunkiem skutecznego funkcjonowania na rynku produktów chemicznych, w tym także surfaktantów, są dobre relacje z odbiorcami produktów, pozwalające z wyprzedzeniem poznawać trendy na rynku produktów finalnych (np. kosmetyków czy środków do prania) i dostosowywać do nich ofertę.** Ważna jest m.in. współpraca polegająca na testowaniu przed odbiorców (np. producentów farb czy kosmetyków) nowych rodzajów surfaktantów, co poprawia skuteczność i efektywność prac nad nowymi rodzajami związków chemicznych.

■ W związku ze wspomnianym ryzykiem związanym z przerwami dostaw półproduktów (związków chemicznych) wykorzystywanych w procesach produkcyjnych, **ważnym czynnikiem sukcesu jest posiadanie przez przedsiębiorstwo sprawdzonej grupy dostawców, a także dywersyfikacja dostaw poszczególnych substancji chemicznych.** Oprócz zapewnienia ciągłości dostaw, sprawdzeni dostawcy są również gwarancją zachowania wysokiej jakości półproduktów, a więc w konsekwencji także oferowanych przez przedsiębiorstwo produktów chemicznych.

Wybrane wskaźniki finansowe (PKD 20.14)

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Zmiana przychodów ogółem	%	-7,6	32,7	39,8	-17,0	-13,7	-6,3	-17,3	9,5	-20,4	2,0
Zmiana przychodów ze sprzedaży	%	-7,5	37,3	34,4	-14,2	-16,2	-3,4	-18,2	4,2	-22,7	4,4
Stopa zysku brutto	%	-0,5	1,9	6,6	1,9	5,4	4,9	6,0	5,4	4,1	5,2
Stopa zysku netto	%	-0,5	1,4	5,7	1,0	4,5	4,1	4,9	4,4	3,2	4,6
Zyskowność sprzedaży	%	-0,7	2,8	7,2	5,4	5,4	5,7	7,0	6,0	5,2	6,7
Wskaźnik poziomu kosztów	%	100,4	98,1	93,3	98,1	94,6	95,1	94,0	94,6	95,9	94,7
ROA	%	-0,5	1,6	7,1	1,5	6,2	4,7	5,9	5,4	4,7	6,6
ROE	%	-1,2	3,4	13,8	3,1	12,5	9,2	11,9	11,3	12,5	17,3
Wskaźnik płynności (CR)	-	0,9	1,1	1,4	1,3	1,4	1,5	1,6	1,3	1,2	1,1
Wskaźnik podw. płynności (QR)	-	0,6	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,1	0,8	0,7	0,7
Rotacja zapasów	dni	34	27	29	26	29	30	36	38	39	44
Cykl należności	dni		47	46	44	48	43	42	42	40	43
Współczynnik długu	%	52	52	45	51	50	49	51	52	63	62
Nakłady inwestycyjne	mln	472	418	516	275	207	357	538	350	109	105
Udział inwestycji w nadwyżce finans.	%	155	88	45	59	32	62	104	65	29	24
Wydajność pracy	mln zł/os.	0,71	0,99	1,25	1,47	1,53	1,51	1,41	1,52	1,82	1,98

Źródło: PONT Info (firmy pow. 9 zatrud.)

Rozkład decylowy wskaźników finansowych – 2018 r.

		D1	D2	D3	D4	D5 mediana	D6	D7	D8	D9
Przychody ogółem	mln zł	5,29	8,74	16,60	27,77	41,43	110,90	137,03	237,20	412,77
Przychody ze sprzedaży	mln zł	4,24	8,75	16,43	22,25	40,22	114,25	128,78	164,17	413,29
Stopa zysku brutto	%	-5,69	-1,27	1,04	2,58	4,79	6,75	7,47	11,30	15,18
Stopa zysku netto	%	-5,23	-1,27	1,04	2,58	3,49	5,12	5,95	10,79	12,49
Zyskowność sprzedaży	%	-4,81	-1,91	0,72	2,77	5,61	7,36	8,29	11,82	15,90
Wskaźnik poziomu kosztów	%	84,68	88,83	92,56	93,20	95,01	97,39	98,96	101,25	105,59
ROA	%	-3,69	-2,18	0,68	3,55	5,04	7,94	13,35	15,61	33,22
ROE	%	-22,02	-3,85	0,65	7,21	16,22	19,61	26,55	31,98	41,51
Wskaźnik płynności (CR)	-	0,59	0,70	1,14	1,26	1,37	1,60	2,58	3,50	11,26
Wskaźnik podw. płynności (QR)	-	0,30	0,39	0,64	0,73	0,85	0,99	1,55	2,82	6,57
Rotacja zapasów	dni	15,91	21,25	29,98	40,10	49,62	62,55	70,43	104,70	137,83
Cykl należności	dni	21,26	29,07	34,00	40,58	43,98	48,33	53,18	69,24	81,01
Współczynnik długu	%	13	25	32	45	49	55	63	71	97
Nakłady inwestycyjne	mln zł	0,01	0,07	0,24	0,36	0,59	1,27	2,57	4,71	6,15
Udział inwestycji w nadw. finans.	%	0	0	2	6	11	17	30	50	77
Wydajność pracy	mln zł/os.	0,29	0,42	0,55	0,63	0,79	0,89	1,55	2,27	6,25

Źródło: PONT Info (firmy pow. 9 zatrud.)

Powyższa tabela pozwala na pozycjonowanie konkretnego przedsiębiorstwa na tle rozkładu decylowego w branży. D1 oznacza pierwszy decyl, tzn. pierwsze 10% firm, dla których dany wskaźnik finansowy kształtuje na poziomie wartości podanej w tabeli. D2 to drugi decyl, czyli kolejne 10% firm itd.

Definicje wskaźników finansowych

Nazwa	Wzór
Stopa zysku brutto	$\text{zysk brutto} / \text{przychody ogółem}$
Stopa zysku netto	$\text{zysk netto} / \text{przychody ogółem}$
Zyskowność sprzedaży	$\text{zysk ze sprzedaży} / \text{przychody ze sprzedaży}$
Wskaźnik poziomu kosztów	$\text{koszty uzyskania przychodów z całokształtu} * 100\% / \text{przychody ogółem}$
Stopa rentowności aktywów	$\text{zysk netto} / \text{aktywa całkowite}$
Stopa rentowności kapitału własnego	$\text{zysk netto} / \text{kapitał własny}$
Wskaźnik płynności	$\text{majątek obrotowy} / \text{zobowiązania krótkoterminowe}$
Wskaźnik podwyższonej płynności	$(\text{majątek obrotowy} - \text{zapasy}) / \text{zobowiązania krótkoterminowe}$
Rotacja zapasów	$(\text{zapasy ogółem} / \text{koszty działalności operacyjnej}) * \text{liczba dni w okresie}$
Cykl należności	$(\text{należności z tytułu dostaw} / \text{przychody ze sprzedaży}) * \text{liczba dni w okresie}$
Współczynnik długu	$\text{zobowiązania ogółem} / \text{aktywa całkowite}$
Udział inwestycji w nadwyżce finansowej	$\text{nakłady inwestycyjne} / \text{nadwyżka finansowa}$